

Vysoké školy čerpaly prostředky z MŠMT za diplomové práce přetištěné jako odborné knihy

Praha, 22. 03. 2016 - Řada odborných knih, které vysoké školy zařadily do hodnocení vědeckých výsledků (tzv. kafemlejnku), jsou účelově vyrobené s cílem zajistit svému pracovišti finanční příjem. Jde zejména o knihy vydané ve vydavatelství Lambert Academic Publishing, mezinárodně známé jako vydavatelství, které vydá prakticky cokoli. Vysoké školy za tyto monografie čerpaly přes 32 milionů Kč a dalších přibližně 13 milionů budou čerpat v následujících letech.

V návaznosti na kauzu tzv. upířích publikací Dr. Strielkowského z Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy jsme v Rejstříku informací o výsledcích (RIV) vyhledali monografie vydané u Lambert Academic Publishing (LAP), za které vysoké školy získaly kladné bodové ohodnocení a následně finanční podporu od MŠMT. LAP funguje jako tzv. autorský mlýn, tj. aktivně vyhledává velké množství autorů, které se snaží přesvědčit, aby mu poskytli svůj rukopis k vydání. Obvykle cílí na studenty, od kterých se snaží získat jejich diplomové a disertační práce. LAP funguje na principu **Print to Order**, tj. konkrétní výtisk knihy vzniká až ve chvíli, kdy si ho někdo objedná. V takovém případě jde prakticky celý zisk z prodeje LAP (cena vydané knihy se pohybuje v rozmezí 40 – 60 euro za kus). LAP u přijatých rukopisů provádí pouze „in-house review“, které nevede odborník z dané oblasti, a které je pravděpodobně pouze fingované.

Knihy vydávané v LAP úzce souvisí s fenoménem tzv. **predátorských publikací**, na který se zaměřujeme v rámci projektu **Antipredátor** (<http://antipredator.vedazije.cz>). I v tomto případě jde o výstupy u vydavatele, který se snaží maximalizovat zisk bez ohledu na vědeckou kvalitu rukopisů.

V RIV jsme objevili celou řadu případů, kdy vysoké školy vykazovaly takové knihy jako *odborné knihy* (výsledek typu B). Ačkoliv mohou diplomové a disertační práce v mnoha případech obsahovat kvalitní vědecké výstupy, způsob jejich vydání jasně ukazuje, že nejde o skutečné knihy určené pro reálné čtenáře, zvláště s přihlédnutím k faktu, že §47b zákona č. 111/1998 Sb. ukládá vysokým školám za povinnost diplomové a disertační práce nevýdělečně zveřejnit. Tyto knihy tedy představují jen účelově vyrobené výstupy s cílem získat body v kafemlejnku.

Celkem jsme v RIVu našli **153** takových monografií, přičemž **95** z nich bylo dohromady ohodnoceno více než **3800** body v kafemlejnku (jejich kompletní seznam je dostupný v příloze). To odpovídá poskytnutí podpory ve výši **32,7** milionu Kč. Protože je podpora udělována za výsledky získané v posledních pěti letech, bude u některých výstupu čerpání podpory pokračovat v následujících letech. Při současné ceně 2404 Kč/bod v RIVu jsme odhadli výšku této budoucí podpory na **13,6** milionu Kč.

Nejvíce monografií vydaných u LAP bylo vykázáno na Univerzitě Karlově v Praze, konkrétně na Fakultě sociálních věd a na Pedagogické fakultě. Dále bylo značné množství těchto publikací vykázáno Dopravní fakultou ČVUT v Praze:

Přehled fakult, které získaly nejvíce bodů za publikace v Lambert Academic Publishing

1. Fakulta sociálních věd UK, Praha

Bodů: 998. Čerpáno: 8.7 miliónu Kč, cca 3.1 miliónu bude čerpáno*

2. Fakulta dopravní ČVUT, Praha

Bodů: 381. Čerpáno: 2.0 miliónu Kč, cca 2.5 miliónu bude čerpáno*

3. Pedagogická fakulta UK, Praha

Bodů: 245. Čerpáno: 2.2 miliónu Kč, cca 0.6 miliónu bude čerpáno*

4. Fakulta informačních studií VUT, Brno

Bodů: 186. Čerpáno 1.6 miliónu Kč, cca 0.6 miliónu bude čerpáno*

5. Lékařská fakulta MU, Brno

Bodů: 141. Čerpáno 1.3 miliónu Kč, cca 0.3 miliónu bude čerpáno*

Ve světle těchto zjištění musíme odmítnout tvrzení rektora UK prof. Zimy z tiskové konference 10. 2. 2016, že Univerzita Karlova v Praze s tímto fenoménem nemá problém – fakulty UK jen za výstupy u tohoto vydavatele čerpaly přes 11 miliónů Kč. **Vyzýváme rektory vysokých škol, aby zajistili, že knihy vydané u LAP budou vymazány z RIVu a příslušné fakulty vrátí podporu čerpanou za tyto výstupy.**

Vydávání knih u LAP a jejich vykazování do RIV není možné chápat jednoduše jako selhání jejich autorů. Ti se v některých případech mohli stát obětmi agresivní marketingové kampaně ze strany LAP. Tato kauza jednoznačně ukazuje na četná selhání na straně institucí, které by měly takovému pochybení jednotlivce zabránit. Fakulty, které vědecké výstupy do RIV nahrávají a čerpají za ně od státu peníze, **nemají nárok na omyl**. Považujeme proto za skandální, pokud instituce tyto praktiky dokonce podporují, jak dokládá publikační praxe např. na IES FSV UK, která knihy vydané u LAP před vypuknutím kauzy Dr. Strielkowského inzerovala na svých webových stránkách jako úspěchy svých studentů. Zároveň fakt, že velká část těchto knih byla kladně bodově ohodnocena i po zavedení odborného posuzování výstupů typu B, ukazuje na **nefunkčnost kontrolních mechanismů** při vládní Radě pro výzkumu, vývoj a inovace (RVVI). Některé knihy od LAP dokázaly v odborném řízení získat i přes 80 bodů, což přineslo danému pracovišti více než milión Kč.

Případy úspěšného vykazování predátorských či nekvalitních publikací do systému hodnocení vědeckých výsledků jasně ukazují, že tento systém je značně nedokonalý a jeho chyby vycházejí vstříc těm vědeckým pracovištím, které se neštítí neetických praktik. Přitom nalezené knihy vydané u LAP představují pouze malý vzorek predátorských či nekvalitních publikací, které nevznikly s cílem obohatit vědeckou komunitu, ale pouze s cílem vykázat body v RIV a získat odpovídající podporu od MŠMT. Podobně jako LAP se chovají další nakladatelství, jako například v poslední době oblíbené „**Light Switch Press**“ či „**GRIN**“ (souborně označovaná jako *vanity press*). Domníváme se, že zvláště u regionálních univerzit by mohly roli LAP, jež tiskne všechno, hrát místní univerzitní nakladatelství, na která se chceme zaměřit v našem dalším pátrání.

* Odhad založený na aktuální hodnotě 2404 Kč/bod

<http://antipredator.vedazije.cz/>

Zástupci Fóra Věda žije!

Michael Komm, předseda, zástupce věd o neživé přírodě: tel. 777 553 579,

Michaela Trtíková Vojtková, místopředsedkyně, zástupkyně společenských a humanitních věd:
tel. 777 068 338

Lukáš Dvořáček, místopředseda, zástupce věd o živé přírodě: tel. 777 977 959

www.vedazije.cz